

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay* tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **10.01.2022**

Şevin COŞKUN

Muş Milletvekili

Basın özgürlüğü demokratik bir toplumun olmazsa olmazıdır. Medya, demokratik toplumlarda yasama, yürütme ve yargıdan sonra gelen "dördüncü güç" olduğu ve böylelikle iktidarın denetlenmesine ve asimetrik güç kullanımına engel olunması açısından büyük önem taşımaktadır.

Medyanın özgür bir şekilde enformasyon üretmesi ve dağıtması ile kamuoyu adına siyasal iktidarı denetmektedir.

İfade özgürlüğünün bir uzantısı görünümündeki basın özgürlüğü; haber, düşünce ve bilgilere ulaşma, bu bilgileri yorumlama ve eleştirmeyi de kapsar. Bu haliyle İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde ve Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu'nda ilan edilen, birçok ülke tarafından kabul edilen modern bir hak olarak gündeme gelen basın özgürlüğünün bir boyutu da bireyin bilgi edinme hakkı ile ilişkilidir. Böylece basın özgürlüğünün uluslararası sözleşmelerle güvence altına alındığını görmekteyiz.

1982 Anayasası'nın 26. maddesinde düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü, 28. maddesinde ise basın özgürlüğü düzenlenmiştir. 28. maddenin ilk iki fıkrasına göre "Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak izin alma ve teminat yatırma şartına bağlanamaz. Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır."

Basın Kanununun 3. maddesi; "Basın özgürdür. Bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerir."

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. maddesinin birinci fıkrasındaki "Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar."

Öte yandan tüm bu güvencelere karşılık Türkiye’de basın özgürlüğüne bakıldığında; evrensel ilkeler ve uluslararası hukuk açısından asgari standartların altında kaldığı raporlara yansımaktadır.

Dicle Fırat Gazeteciler Derneği'nin (DFG) raporuna göre, 2021 yılında 55 gazeteci saldırıya uğradı ve bunlardan 2'si yaşamını yitirdi. 2021 yılı içerisinde gazetecilerden 61'i gözaltına alındı, 6'sı tutuklandı, 23'ü işkence ve kötü muameleye maruz kaldı, 54'ü hakkında soruşturma açıldı. 47 gazeteciye hapis ve para cezaları verildi ve halen cezaevlerinde 62 gazeteci bulunmaktadır. RTÜK tarafından 12 yayın kuruluşuna 59 ceza verildi. 4 gazeteye 115 gün ilan ve reklam kesme cezası verildi ve 122 yayına yasak getirildi. Bir yıl içinde bin 460 habere erişim engelli getirildi. 64 internet sitesi erişime kapatılarak yayınları durduruldu.

Uluslararası Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) Örgütü’nün; 2021 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi raporuna göre; Türkiye 180 ülke içinde 153. sıradadır.

Özgür bir basının olması ve işleyebilmesi için basın; bağımsız, çoğulcu, her açıdan şeffaf ve bilgiye ulaşılabilir olmalı, gazeteciler mesleki faaliyetlerini özgürce icra edebilmelidir.

Bu Bağlamda;

1. Basın özgürlüğüne ilişkin Anayasa’nın ilgili maddelerine rağmen, gazetecilik faaliyetleri nedeniyle gazetecilerin gözaltına alınması ve tutuklanmasının gerekçesi nedir?
2. 2002’den bu yana kaç basın kurumu kapatıldı, kaç gazeteci yargılandı ve kaç gazeteci işsiz kaldı?
3. Türkiye’nin medya ve ifade özgürlüğü bakımından en kısıtlayıcı ülkelerden biri olmasının önüne geçmek için bir çalışmanız olacak mıdır?
4. 2002 - 2022 yılları arasında basın kartı iptal edilen basın çalışanı sayısı kaçtır? Bu iptallerin gerekçeleri nedir?
5. 2015 yılından bu yana gazetecilerin mesleklerini yapmalarını engelleyen ve gazetecilere şiddet uygulayan kolluk kuvvetleri hakkında açılan dava sayısı kaçtır?
6. 2021 yılında Devlet gelirleriyle hangi basın yayın kuruluşlarına reklam, ilan gibi destekler yapılmıştır? Yapılan desteklerin miktarı kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
7. 2021 yılında Basın İlan Kurumu kaç basın-yayın organına kaç gün ilan kesme cezası vermiştir, bu basın-yayın organları hangileridir?
8. 2021 yılında Bilgi Teknolojileri Kurumu ya da mahkemeler aracılığıyla kaç basın-yayın kurumunun internet sitelerine erişim engeli getirilmiştir?
9. Türkiye’de ulusal ve yerel haber yapan kurum sayısı kaçtır? Kaçı Türkçe dışında bir dilde yayın yapmaktadır?
10. Son 5 yılda kaç gazeteci ve medya temsilcisi işten çıkarılmıştır?
11. 10 Ocak 2022 Çalışan Gazeteciler Günü’nü itibariyle işsizlik nedeniyle çalışamayan gazeteci sayısı kaçtır?
12. 10 Ocak 2022 itibari ile hasta tutuklu gazetecilerin sayısı kaçtır?